

De menswording van Christus

Thomas Boston

— uitgave van: —

De Tabernakel
preken met verwachting

Eerder uitgegeven preken van jaargang 26

1. Het lied van de engelen Archibald Alexander
2. Hoe lees ik de Bijbel? Thomas Watson

Jaargang 26 – nummer 3 – februari 2024

Toelichting foto omslag:

Vele bosbranden wereldwijd trekken de aandacht de afgelopen jaren. De beelden gaan ons niet voorbij. Door vuur aangetaste bomen en weggevaagde struiken. De brandende braambos waarin God aan Mozes verscheen, wordt daarmee steeds duidelijker een vreemde verschijning. Hoe kan een braambos branden maar niet verbranden? Hoe kan een levende braambos samengaan met een vuurvlam? Thomas Boston gebruikt, in navolging van Athanasius, dit voorbeeld om vanuit de ontvangenis van Jezus door Maria uit de Heilige Geest duidelijk te maken hoe God mens geworden is en God bleef, in onze Heere Jezus Christus.

Bronvermelding

Oorspronkelijke titel: Of Christ's incarnation

Bron: www.digitalpuritan.net

De preek is vertaald onder verantwoordelijkheid van Stichting De Tabernakel.

De pdf en de originele Engelse tekst zijn te vinden op de website:

www.tabernakel.nl

Vormgeving en druk: Drukkerij AMV, Lunteren

De menswording van Christus

De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen; daarom ook, dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden.

Lukas 1:35

Maria begrijpt dat de engel [in de voorgaande verzen van Lukas 1] spreekt over iets wat zal gaan gebeuren voordat Jozef en zij kunnen samenkomen. Ze wil weten hoe zij, een maagd, zwanger kan worden. Dit is het antwoord van de engel.

De engel vertelt Maria dat ze bevrucht zal worden en een Zoon zal baren door de kracht van de Heilige Geest. Dat is de kracht van de Allerhoogste, want de Geest van God is de ware God en dus de Allerhoogste. De Bewerker van deze bevruchting is de Heilige Geest. Dit sluit de Vader en de Zoon niet uit; ook Zij waren hierin werkzaam, zoals in alles wat God buiten Zichzelf werkt. De kracht van alle drie de Personen is één en dezelfde. Toch wordt dit werk toegeschreven aan de Geest. Zoals de schepping wordt toegeschreven aan de Vader en de verlossing aan de Zoon, zo wordt de vervolmaking van alle dingen toegeschreven aan de Geest.

De krachtige werking van de Geest waardoor Hij deze wonderlijke bevruchting tot stand brengt, wordt op twee verschillende manieren beschreven. Als eerste zegt de engel dat de Heilige Geest over Maria zal komen. Dat zal niet gebeuren op de gewone manier, zoals elke menselijke zwangerschap tot stand komt. Daarover lezen we in Job 10:8: 'Uw handen hebben mij gevormd en gemaakt' (naar de KJV). In dit geval zal de Geest op een buitengewone manier werken, zoals Hij ook deed met de profeten en anderen die tot een buitengewoon werk werden verheven.

Ten tweede zegt de engel dat de kracht van de Allerhoogste, die een grenzeloze kracht is, Maria zal overschaduwen. Daardoor zal zij – hoewel ze maagd is – zwanger worden door de werking van dezelfde

grenzeloze kracht waardoor de wereld werd geschapen toen diezelfde Geest over de wateren zweefde en met liefde de wereld vormgaf. Verder zal ik hier niets over zeggen, want de Heilige Geest overschaduwde de maagd toen Hij dit in haar werkte. Hij bedekte haar als het ware met een wolk, opdat de mens niet nieuwsgierig zijn neus in dit geheimenis zou steken.

De engel laat Maria zien wat er op deze wonderbaarlijke ontvangenis zal volgen: de vrucht van haar buik, het kind dat ze zal dragen, zal 'Gods Zoon' genoemd worden. Hiermee leert hij haar twee dingen. Om te beginnen de onbevleete, zondeloze ontvangenis van het kind Jezus, 'dat Heilige'. Hoewel Hij uit een zondig schepsel zal voortkomen, zal Hij heilig zijn, niet bevleekt met zonde, zoals alle andere kinderen. Job vraagt: 'Wie zal een reine geven uit de onreine?' en antwoordt: 'Niet één' (Job 14:4). Maar hoewel dit bij de mensen onmogelijk is, is het mogelijk bij God. Zijn grenzeloze kracht kan alles doen. De krachtige werking van de goddelijke Geest heiligde dat deel van het lichaam van de maagd waarvan de menselijke natuur van Christus werd gevormd, zodat het werd afgezonderd van alle onreinheid en verontreiniging. Dus hoewel Zijn menselijke natuur voortkwam uit een schepsel dat met de erfzonde was besmet, bevatte deze geen zonde en geen enkel spoortje onreinheid. Dit was een heerlijk voorbeeld van de kracht van de Allerhoogste.

De engel vertelt de maagd dat het kind dat ze op deze manier zal ontvangen, Gods Zoon genoemd zal worden en daarmee als zodanig erkend zal worden. Hij zegt niet: 'dat Heilige, Dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon zijn', want Hij is al van eeuwigheid Gods Zoon. Daarom zegt de engel: Hij zal de Zoon van God *genoemd* worden. Het gaat hier om een belijdenis dat Hij dit werkelijk is, en dat Hij meer is dan een mens. Want Jesaja had geprofeteerd dat de Zoon van God de Zoon van een maagd zou zijn. Dus als jij, Maria, een maagd, zwanger zult worden, zal jouw kind worden erkend als de Zoon van God in de menselijke natuur. In Mattheüs 1 staat: 'En dit alles is geschied, opdat vervuld zou worden, hetgeen door de Heere gesproken is, door de profeet, zeggende: Ziet, de maagd zal zwanger

worden, en een Zoon baren, en gij zult Zijn naam heten Emmanuël; dat is, overgezet zijnde, God met ons' (Matth. 1:22-23). Hij was aan de kerk beloofd als de Messias, 'een Kind ons geboren, een Zoon ons gegeven' (naar Jes. 9:5). En dit was Hij ook inderdaad. Lees het maar in Lukas 2:11: 'Namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere.'

Dit brengt ons tot de volgende leerstelling: 'Jezus Christus, de Zoon van God, werd mens. Hij nam een echt lichaam en een redelijke ziel aan. Hij werd door de kracht van de Heilige Geest in de baarmoeder van de maagd Maria ontvangen en uit haar geboren, maar zonder zonde.'

We zullen zes aspecten van deze leer bespreken:

1. Wie de moeder was van Christus als mens;
2. Wat het betekent dat Hij mens werd;
3. Dat Hij een echt mens was;
4. Wat het betekent dat Hij ontvangen werd van de Heilige Geest in de baarmoeder van de maagd Maria;
5. Waarom Hij werd geboren uit een maagd;
6. En tot slot zullen we uit dit alles enkele lessen trekken.

1. De moeder van Christus als mens

Ik zal laten zien wie zij was, die de moeder van Christus als mens was. Christus als God had geen moeder, en als mens had Hij geen vader. Maar Maria was de moeder van Christus als mens. Zij hoorde bij het nageslacht van Abraham. Daarom was Christus dat zaad van Abraham waarin alle volken gezegend zouden worden, zie Galaten 3:16. Maria kwam uit de stam Juda, zie Lukas 3:33, en tot die stam behoorde Christus dus ook, zie Hebreëen 7:14. Maria hoorde bij het geslacht van David, zoals blijkt uit haar genealogie in Lukas 3. Daarom wordt Christus de Zoon van David genoemd, zoals de Messias betaamde. Maria was echter een eenvoudige vrouw. Welvarend was het nageslacht van David al heel lang niet meer. Het had nu een geringe positie in de wereld. Onze Heere kwam als een twijgje voort uit een dorre aarde (Jes. 11:1 en 53:2).

Maria was maagd voor en tijdens haar zwangerschap van Jezus, maar wel verloofd met Jozef, die tot dezelfde stam behoorde als zij. Christenen hoeven er volgens mij geen mening over te hebben, wat ze na Jezus' geboorte was, want de Schrift zwijgt erover. Wie haar maagd-zijn tot een geloofsartikel wil maken, handelt aanmatigend; wie het tegendeel wil beweren, handelt lichtvaardig. Want wie niet weet dat verwanten onder de Joden in de heilige geschriften gewoonlijk 'broeders' worden genoemd, zoals Abraham en zijn neef Lot in Genesis 13:8, is niet goed thuis in de Schrift. Uit het feit dat bepaalde personen in de evangeliën de broers van Christus worden genoemd, kunnen we dus niet concluderen dat Maria kinderen van Jozef heeft gebaard.

2. Christus werd mens

Wat houdt het in dat Christus mens werd? Ik zal drie dingen noemen. Om te beginnen betekent dit dat Hij al een wezen en bestaan had voordat Hij mens werd. Hij was er werkelijk al voordat Hij in de baarmoeder van de maagd werd ontvangen, en onderscheiden van dat wat in haar ontvangen werd. Hij vertelt ons Zelf dat Hij in de hemel was voordat Hij daarheen opsteeg: 'Wat zou het dan zijn, zo gij de Zoon des mensen zaagt opvaren, waar Hij tevoren was?' (Joh. 6:62).

Ja, Hij was bij Zijn Vader van alle eeuwigheid, voordat ook nog maar één schepsel uit de baarmoeder van het niets was voortgekomen. In Job lezen we: 'Toen Hij aan de zee haar perk stelde, opdat de wateren Zijn bevel niet zouden overtreden; toen Hij de grondvesten der aarde stelde; toen was Ik een voedsterling bij Hem, en Ik was dagelijks Zijn vermaken, te allen tijde voor Zijn aangezicht spelende' (Spr. 8:29-30). Hier beschrijft de Geest van God de zalige staat van Jezus Christus, de eeuwige vreugde die Hij bij Zijn Vader had voordat Hij onze natuur aannam. 'Toen was Ik bij Hem' of 'met Hem': Hij was zó met Hem als nooit iemand anders is geweest. Hij was in de schoot van de Vader (Joh. 1:18). 'Het Woord was bij God' (1:1).

Ook noemde Hij Zichzelf het Brood des levens, Dat uit de hemel neerdaalde (Joh. 6). Hier stelde Hij Zichzelf tegenover het manna

waarmee God de Israëlieten voedde in de woestijn; dat was nooit echt in de hemel geweest en kwam daar niet vandaan. 'Ik ben van de Vader uitgegaan, en ben in de wereld gekomen; weer verlaat Ik de wereld, en ga heen tot de Vader' (Joh. 16:28). Hij wordt de Alfa en de Oméga genoemd, de Eerste en de Laatste (Openb. 22:13).

Het feit dat Christus mens werd, betekent ten tweede dat Hij daadwerkelijk onze natuur aannam. Hij nam de gehele natuur van de mens aan in de eenheid van Zijn goddelijke Persoon, met alle wezenlijke eigenschappen ervan. Zo werd Hij gemaakt tot (of: werd Hij) een echte, ware mens. Daarom wordt in Johannes 1:14 gezegd: 'Het Woord is vlees geworden.' Maar hoewel Jezus twee naturen had, had Hij niet twee Personen. Dat was de dwaling van Nestorius, die in de vierde eeuw leefde. Hij haalde de naturen van Christus zo ver uit elkaar dat hij er twee onderscheiden Personen van maakte, en daarom twee Christussen, van wie de ene in Jeruzalem werd gekruisigd en de andere niet, zoals hij godslasterlijk beweerde. Hiermee loochende hij de hypostatische vereniging van de goddelijke en de menselijke natuur in de Persoon van onze gezegende Verlosser.

Christus had weliswaar twee naturen, maar Hij was toch één Persoon. Want Zijn menselijke natuur kende nooit een afzonderlijk eigen persoonlijk bestaan, wat wel voor alle andere mensen geldt. Vanaf het allereerste moment van Zijn conceptie bestond Zijn menselijke natuur in vereniging met de tweede Persoon van de aanbiddelijke Drie-eenheid.

Hoewel het Woord vlees werd, werden de naturen niet met elkaar vermengd. Ook veranderde de ene natuur niet in de andere. Dat was de dwaling van Eutychus en zijn volgelingen, die de twee naturen in de Persoon van Christus zo vermengden dat ze alle onderscheid ertussen ontkenden. Eutychus meende dat de eenheid in de naturen van Christus van zo'n aard was dat de mensheid werd opgenomen door en geheel veranderd in de goddelijke natuur, zodat de menselijke natuur door de transsubstantiatie niet langer bestond.

Om deze dwaling te weerspreken, gebruikten de kerkvaders heel terecht het beeld van de sacramentele vereniging tussen het brood en de wijn en het lichaam en bloed van Christus. Hiermee lieten ze zien dat de menselijke natuur van Christus net zo min werkelijk wordt veranderd in de goddelijke (en daarmee niet langer een menselijke natuur zou zijn), als dat de substantie van brood en wijn werkelijk wordt veranderd in de substantie van het lichaam en bloed van Christus (en daarmee niet langer brood en wijn zou zijn). Door deze sacramentele vereniging wordt de menselijke natuur zodanig verenigd met de goddelijke natuur dat ze beide hun eigen, onderscheiden, wezenlijke eigenschappen behouden. De eigenschappen van beide naturen blijven geheel bewaard. Het is onmogelijk dat de majesteit van de goddelijke natuur enige verandering kan ondergaan. En het is net zo onmogelijk dat de nederigheid van de menselijke natuur zó door de goddelijke natuur zou worden beïnvloed dat het in die goddelijke natuur zou worden veranderd. Dan zou een schepsel veranderen in de Schepper, het tijdelijke vlees eeuwig worden en het eindige opklimmen tot oneindigheid.

De ziel en het lichaam worden verenigd en vormen samen één Persoon. Toch verandert de ziel niet in het lichaam en het lichaam niet in de ziel. De lucht ondergaat een verandering als de zon hem verlicht; de zon die dit licht aan de aarde schenkt, ondergaat zelf geen verandering. Zo is er wel sprake van een verandering in de mensheid, want deze wordt bevorderd tot een meer uitnemende vereniging, maar niet van een verandering in de Godheid.

Athanasius ziet in de brandende doornstruik een type van de menswording van Christus. Het vuur staat dan voor de goddelijke natuur en de struik voor de menselijke natuur. De struik is een loot die ontspringt aan de aarde en het vuur daalt neer uit de hemel. De struik werd verenigd met het vuur, maar werd niet beschadigd door de vlammen. Ook veranderde de struik niet in vuur. Er bleef een verschil tussen de struik en het vuur, maar de eigenschappen van het vuur waren zichtbaar in de struik, zodat het leek alsof de hele struik in brand stond. Zo wordt bij de menswording van Christus

de menselijke natuur niet verzwolgen door de goddelijke, er niet in veranderd en er niet mee vermengd. De naturen worden zo met elkaar verenigd dat de eigenschappen van beide naturen behouden blijven. Twee worden één op zo'n manier dat ze nog steeds twee blijven; één Persoon in twee naturen, Die de heerlijke volmaaktheden van de Godheid bevat én de zwakte van de mensheid. De volheid van de Godheid woont lichamelijk in Christus.

Dat Christus mens werd, wijst er ook op dat Hij de menselijke natuur vrijwillig aannam. Toen Hij Zich in de schoot van de Vader vermaakte met de zoetste vreugden die de hemel kon bieden, gaf zelfs het vooruitzicht van Zijn menswording Hem al een onuitsprekelijke vreugde. Zie maar in Spreuken 8:31: 'Spelende in de wereld van Zijn aardrijk, en Mijn vermaken zijn met de mensenkinderen.' Of neem Psalm 40:7-9: 'Gij hebt geen lust gehad aan slachtoffer en spijsoffer; Gij hebt mij de oren doorboord; brandoffer en zondoffer hebt Gij niet geëist. Toen zeide ik: Zie, ik kom; in de rol des boeks is van mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands.' En toen Hij in de wereld was, veel tegenspraak van zondaars had verdragen en bij het zwaarste deel van Zijn werk was gekomen, zelfs toen kon Hij zeggen: 'Hoe word Ik geperst [of: hoe beklemmt het Mij], totdat het volbracht is!' (Luk. 12:50).

Hij begeerde het werk van de verlossing te volbrengen. Met het oog daarop had Hij immers de menselijke natuur aangenomen. Blijmoedig nam Hij onze natuur aan, zodat Hij in staat zou zijn om te lijden en verzoening te doen voor de zonden van Zijn volk, dat het recht had overtreden. Hij werd niet gedwongen of verplicht om mens te worden. Vrijwillig legde Hij de klederen van Zijn goddelijkheid af en bekleedde Hij Zich met de zwakheden van het vlees. Ja, als Hij niet vrijwillig onze natuur had aangenomen en niet vrijwillig voor onze zonden was gestorven, had het goddelijke recht Zijn bloed niet kunnen aanvaarden als de losprijs om ons vrij te kopen.

3. Christus was een echt mens

Vervolgens wil ik laten zien dat Christus werkelijk mens was. Als de eeuwige Zoon van God werd Hij een mens door een waarachtig lichaam en een redelijke ziel aan te nemen. Hij had dezelfde menselijke natuur als alle mensen, behalve de zonde. Hij wordt in de Schrift 'mens' genoemd en ook 'de Zoon des mensen, het Zaad van de vrouw, het Zaad van Abraham, de Zoon van David', enzovoort. Zo zou Hij niet genoemd kunnen worden als Hij niet een waarachtig mens was. En in Hebreeën 2:14-16 wordt gezegd: 'Aangezien dan de kinderen het vlees en bloed deelachtig zijn, zo is Hij ook eveneens die deelachtig geworden, opdat Hij door de dood te niet doen zou degene, die het geweld des doods had, dat is, de duivel; en verlossen zou al degenen, die met vreeze des doods, gedurende heel hun leven, aan de dienstbaarheid onderworpen waren. Want waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad van Abraham aan.' Daarom werd Christus niet een engel, maar een mens.

Een mens bestaat uit een lichaam en een ziel; Christus ook. Hij had geen schijnlichaam, maar een waarachtig lichaam van vlees, bloed en botten. Daarom zei Hij tegen zijn bevroese discipelen, die dachten dat ze een geest zagen toen Hij na de opstanding voor het eerst aan hen verscheen: 'Tast Mij aan, en ziet; want een geest heeft geen vlees en beenderen, gelijk gij ziet, dat Ik heb' (Luk. 24:39). Hij werd geboren met een lichaam dat voor Hem gereedgemaakt was. Dit lichaam zag er hetzelfde uit als dat van andere zuigelingen. Hij nam toe in grootte en groeide geleidelijk op. Hij werd onderhouden door hetzelfde voedsel dat ons lichaam onderhoudt. Zijn vijanden merkten op dat Hij 'etende en drinkende' kwam, en wanneer Hij niet at en dronk, leed Hij honger en dorst. De dorens die in Zijn heilige slapen prikten, de spijkers die door Zijn handen en voeten drongen en de speer die Zijn gezegende zijde doorstak, waren genoeg bewijs van de natuurlijke tederheid en zwakheid van Zijn vlees. Ook Zijn daden en Zijn lijden bewijzen dat Hij een echt menselijk lichaam had. Hij was hongerig, dorstig, zwak, vermoeid enzovoort. Zoals we geloven dat Christus in de wereld kwam, zo moeten we ook belijden dat Hij kwam in onze waarachtige menselijke natuur, in menselijk vlees.

Het is altijd al noodzakelijk geweest om dit nadrukkelijk te belijden. Want 'alle geest, die belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God; en alle geest, die niet belijdt, dat Jezus Christus in het vlees gekomen is, die is uit God niet' (1 Joh. 4:2-3). Deze geest, die in strijd is met de apostolische leer, kwam al heel vroeg openbaar in de christelijke kerk. Christus is zowel God als mens, maar Zijn mensheid werd al net zo snel ontkend als Zijn Godheid. Simon de tovenaer, de aartsketter, was de eerste die dat deed, en velen volgden hem daarin na.

Christus had niet alleen een echt lichaam, maar ook een redelijke ziel. Want als de Zoon van God zo laag wilde afdalen om ons zwakke vlees aan te nemen, zou Hij het edelere deel zeker niet overslaan; namelijk de ziel, die Hij nodig had om mens te zijn. Er wordt ons verteld dat Jezus toenam in wijsheid en grootte. Het ene gaat over Zijn lichaam, het andere over Zijn ziel. Wijsheid is geen eigenschap van het vlees. En Gods kennis, die oneindig is, kan niet toenemen of groter worden. Het kan dus niet anders of Hij, Wiens kennis toeneemt met Zijn jaren, moet een menselijke ziel hebben, want die is in staat om te groeien. Deze menselijke ziel was de zetel van Zijn eindige verstand en Zijn wil, als onderscheiden van de wil van Zijn Vader en daarom van Zijn goddelijke natuur. Dit blijkt wanneer Hij Zich onderwerpt aan de drinkbeker van Gods toorn: 'Laat niet Mijn wil, maar de Uwe geschieden', zegt Hij. Deze ziel zorgde voor de genegenheden en hartstochten die in de loop van Zijn leven zo duidelijk openbaar kwamen, en met name toen Zijn laatste lijden Hem wachtte en Hij verzuchtte: 'Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe' (Matth. 26:38). Het was deze ziel die Hij aan het kruis, een enkel ogenblik voor Zijn heengaan, in de handen van Zijn Vader beval: 'Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest' (Luk. 23:46).

Zijn dood was niets anders dan de scheiding van Zijn ziel en Zijn lichaam. Het leven van Christus, als mens, bestond uit de onlosmakelijke vereniging van die ziel met het lichaam. Hij, Die volmaakt God was, was dus ook volmaakt mens, in Wie een redelijke ziel en menselijk vlees samen bestonden. Dit moeten we opmerken en

verdedigen tegen de oude dwaalleraars, die leerden dat Christus weliswaar menselijk vlees aannam, maar dat het Woord, of Zijn Godheid, in dat lichaam de plaats innam van de ziel. Maar zoals Hij niet een waarachtig mens kon zijn zonder een echt lichaam en een redelijke ziel (dat zijn immers de twee onmisbare delen waaruit ieder mens bestaat), zo kon Hij ook niet de straf op de zonden van Zijn volk dragen als Hij niet in lichaam en ziel had geleden. Zij hadden hun ziel en hun lichaam verloren onder Gods recht, en hadden in ziel en lichaam voor eeuwig moeten lijden in de hel. Daarom leed Christus, toen Hij hun plaats innam, zowel in Zijn lichaam als in Zijn ziel. Het lijden van Zijn lichaam was heel groot. Hij werd zwaar gemarteld en leed hevige pijnen. Maar het lijden van Zijn ziel was nog veel groter, zoals ik in een eerdere preek heb gezegd.

4. Ontvangen van de Heilige Geest in de baarmoeder van de maagd Maria

Wat betekent het dat Christus door de kracht van de Heilige Geest werd ontvangen in de baarmoeder van Maria? Dit is een groot geheimenis. Een eindig verstand kan het niet bevatten. De ontvangenis van onze gezegende Zaligmaker was wonderbaarlijk en bovennatuurlijk; het ging de natuurlijke manier te boven. Laten we, om er iets van te gaan begrijpen, drie dingen overdenken: de vorming van Christus' menselijke natuur in de schoot van de maagd, de heiliging ervan, en de persoonlijke vereniging van de mensheid met de Godheid.

A. De vorming van Christus' menselijke natuur

Laten we eerst eens nadenken over de vorming van Christus' menselijke natuur in de baarmoeder van de maagd Maria. In Lukas 1:35 wordt dit het gevolg van Gods onbegrensde kracht genoemd. Het laat zien dat de mensheid van onze gezegende Zaligmaker op bovennatuurlijke manier is gevormd. 'De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen', door een daad van scheppingskracht de mensheid van Christus formeren en deze met de Godheid verenigen.

Uit welke *materie* werd Christus' mensheid gevormd? Zijn lichaam werd gevormd uit het vlees en bloed van de maagd. Anders had Hij naar het vlees niet de Zoon van David, Abraham en Adam kunnen zijn. God had Zijn lichaam ook uit niets kunnen scheppen, of het kunnen vormen uit het stof van de aardbodem, zoals Hij het lichaam van onze eerste voorvader Adam heeft gevormd. Maar als Christus op zo'n buitengewone manier zou zijn gevormd en niet van Adam zou afstammen, dan was Hij wel een mens geweest zoals wij, maar was Hij niet aan ons verwant geweest. Dan zou Hij immers naar Zijn menselijke natuur niet afstammen van Adam, de eerste voorvader van ons allemaal. Om met ons verwant te zijn, moest Hij dus niet alleen dezelfde menselijke natuur hebben als wij, maar moest die natuur ook aan Hem doorgegeven zijn. Hierdoor bezit Hij dezelfde natuur die gezondigd heeft, zodat wat Hij deed en leed aan ons kan worden toegerekend. Stel dat Hij op dezelfde manier als Adam was geschapen, dan kon deze toerekening niet op een wettige en rechtmatige manier plaatsvinden.

De Heilige Geest vormde Christus' lichaam uit het vlees¹ van de maagd. Daarom zegt Christus: 'Gij hebt Mij het lichaam toebereid' (Hebr. 10:5). En de apostel zegt in Galaten 4:4: 'God [heeft] Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw'. De Heilige Geest heiligde dat deel van de substantie van de maagd waaruit het lichaam van Christus moest worden gevormd; Hij reinigde het van alle zonde en ook de minste onreinheid. Want een mens kan weliswaar geen reine voortbrengen uit een onreine, maar God kan dat wel. Hij kan een vrouw in staat stellen een menselijk lichaam voort te brengen, wat normaal gesproken zonder een man niet mogelijk is.

Hoewel Christus door de kracht van de Heilige Geest in de baarmoeder van de maagd werd ontvangen, moeten we niet denken dat Hij gemaakt werd van het wezen van de Heilige Geest. Het wezen

¹ In het Engels staat hier en in de volgende alinea's diverse keren het woord *substance*. In de achttiende eeuw zou men dat meestal vertalen als 'zelfstandigheid' of 'wezen'. In deze preek gebruiken we 'wezen', 'substantie' of 'vlees'. (Noot vert.)

van de Heilige Geest kan helemaal niet worden gemaakt. De Heilige Geest bracht Hem niet voort door iets van Zijn eigen wezen over te dragen. Daarom is Hij niet de Vader van Christus, hoewel Christus wel door de kracht van de Geest ontvangen werd. De Heilige Geest deelde aan Christus niets mee van Zijn eigen Wezen. Daarom zegt Basilius dat Christus niet werd ontvangen door de substantie, maar door de kracht; Hij werd niet voortgebracht, maar ontvangen door de beschikking en zegen van de Heilige Geest.

En wat Zijn ziel betreft, deze werd niet afgeleid van de ziel van de maagd, alsof het een deel daarvan zou zijn. Want geestelijke substanties zijn ondeelbaar en niet overdraagbaar; er kan geen stukje van worden afgehaald. Zijn ziel is geschapen uit het niets, door de kracht van God, net als alle andere zielen. Daarom wordt God 'de Vader der geesten' genoemd (Hebr. 12:9) en wordt gezegd dat Hij de geest van de mens in Zijn binnenste formeert (Zach. 12:1). Hier in Zacharia wordt de vorming van de menselijke ziel gekoppeld aan twee heerlijke vruchten van Gods scheppingskracht, namelijk het uitspannen van de hemelen en het grondvesten van de aarde. De geest van onze Zaligmaker werd door God geschapen en in Zijn lichaam 'ingestort' toen dat gereed was om hem te ontvangen.

Op welke *manier* werd Christus' mensheid gevormd? Dit gebeurde op een buitengewone en wonderlijke manier, niet door de gewone natuurlijke voortplanting, maar door een buitengewone werking van de Heilige Geest die de natuurwetten oversteeg. Daarom gaat het ook ons menselijke verstand te boven. Niets van het geschapene kan bevatten of onder woorden brengen hoe Zijn ontvangenis plaatsvond.

B. De heiliging van Christus' menselijke natuur

Wat kunnen we zeggen over de heiliging van Christus' menselijke natuur? Ik heb al gezegd dat het deel van het vlees van de maagd waaruit de menselijke natuur van Christus werd gevormd, van alle verontreiniging werd gereinigd en gelouterd. Dat gebeurde toen de Heilige Geest haar overschaduwde, zoals een vaardig ambachtsman

het metaalschuim scheidt van het goud. Daarom werd onze Zaligmaker 'dat Heilige' genoemd (Luk. 1:35). Deze heiliging van Christus' menselijke natuur was noodzakelijk om diverse redenen.

Deze heiliging moest Zijn menselijke natuur geschikt maken voor de persoonlijke vereniging met het Woord, Dat Zich in Zijn oneindige liefde vernederde om vlees te worden, en Zich tegelijk in Zijn oneindige reinheid niet kon verontreinigen door zondig vlees te worden.

Deze heiliging was ook noodzakelijk vanwege het doel van Zijn menswording: het vrijkopen en verlossen van verloren zondaren. Zoals de eerste Adam de bron van onze onreinheid was, zo moest de tweede Adam de zuivere bron van onze gerechtigheid zijn. God zond Zijn eigen Zoon in een gedaante gelijk aan het zondige vlees, en veroordeelde de zonde in het vlees (Rom. 8:3). Dat laatste had Hij niet kunnen doen als Hij was uitgezonden in zondig vlees. De Vader maakte Hem, Die geen zonde gekend heeft, tot zonde voor ons, 'opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem' (2 Kor. 5:21). Dat laatste zou onmogelijk zijn als Hij ook maar met enige zonde was bevlekt. Wie zelf vrijgekocht moet worden, zou nooit anderen kunnen vrijkopen.

C. De persoonlijke vereniging van de mensheid met de Godheid

Laten we nu ook stilstaan bij de persoonlijke vereniging van de mensheid met de Godheid. Om daar iets van te kunnen begrijpen, moet u enkele dingen weten.

Toen Christus onze natuur aannam, werd deze niet consubstantieel (wezenlijk) met Zijn Godheid verenigd, zoals de drie Personen in de Godheid met elkaar verenigd zijn; zij hebben allen één en dezelfde natuur en wil. Maar in Christus zijn er twee onderscheiden naturen en willen, hoewel Hij slechts één Persoon is.

De twee naturen van Christus zijn niet fysiek met elkaar verenigd, zoals de ziel en het lichaam in een mens verenigd zijn. Want die eenheid wordt door de dood tenietgedaan, maar de eenheid van

Zijn naturen is onverbreekelijk. Toen Hij de geest gaf en Zijn lichaam werd begraven, waren Zijn ziel en lichaam nog steeds met de tweede Persoon verenigd.

Dit is niet eenzelfde mystieke vereniging als die tussen Christus en de gelovigen. Zeker, dat is een heerlijke vereniging, maar hoewel gelovigen 'in Christus' zijn en Christus in hen is, zijn ze toch niet één persoon met Hem.

Wat houdt deze vereniging dan wél in? De tweede en buitengewone manier, want deze werd op bovennatuurlijke wijze gevormd in de baarmoeder van de maagd door de overschaduw van de Heilige Geest.

Deze wonderlijk voortgebrachte menselijke natuur werd geheel door Christus aangenomen. Dat wil zeggen, Hij nam een volledige en volmaakte ziel en lichaam aan, met alle bijbehorende menselijke eigenschappen en vermogens. Dit was noodzakelijk opdat Hij daardoor de totale ziekte en melaatsheid van de zonde zou kunnen genezen, die alle menselijke eigenschappen en vermogens jammerlijk heeft aangetast. Christus nam alles aan om alles te heiligen. Hij beoogde een volkomen herstel door ons volledig te heiligen, in ziel, lichaam en geest. Daarom nam Hij ze geheel aan.

Zoals ik eerder al zei, nam Hij onze natuur aan met alle zondeloze zwakheden daarvan. Daarom zegt Hebr 2:17 over Hem: 'Waarom Hij in alles de broeders moest gelijk worden'. Hier moeten we onderscheid maken tussen persoonlijke en natuurlijke zwakheden. Persoonlijke zwakheden zijn die waarmee bepaalde personen te maken krijgen, door persoonlijke oorzaken, zoals stomheid, doofheid, blindheid, verlamming, melaatsheid en dergelijke. Het was niet noodzakelijk dat Christus deze zou aannemen. Maar aan de natuurlijke zwakheden, zoals honger, dorst, vermoeidheid, zweten, bloeden, sterfelijkheid en dergelijke, was Hij wél onderworpen. Deze zijn in zichzelf niet zondig. Het zijn gevolgen van de zonde. Het zijn merktekens en vlekken waar de zonde onze natuur mee

heeft aangetast. Daarom wordt gezegd dat Christus gezonden werd in een gedaante gelijk aan het zondige vlees (Rom. 8:3).

Maar opnieuw, de menselijke natuur is zodanig met de goddelijke verenigd dat elke natuur zijn eigen onderscheiden wezenlijke eigenschappen behoudt. En dit onderscheid kan niet verloren gaan door hun vereniging. De mensheid werd inderdaad veranderd, want de goddelijke natuur liet haar in voortreffelijke gaven delen, maar ze werd niet aan de goddelijke natuur gelijk gemaakt. Het was immers onmogelijk dat een schepsel gelijk zou worden aan de Schepper. Hij nam de gedaante van een dienaar aan, maar raakte de gedaante van God niet kwijt. Hij ontdeed Zich niet van de volmaaktheden van de Godheid toen Hij de mensheid aannam. De heerlijkheid van Zijn Godheid werd niet uitgedoofd of verminderd, al werd ze overschaduwd en verduisterd door de sluier van onze mensheid. Maar ook al werd ze verborgen, dat veranderde niets aan de werkelijkheid ervan. De zon zelf verandert toch ook niet als er een wolk voor drijft?

Deze vereniging van de twee naturen in Christus is een onafscheidelijke vereniging. Vanaf het allereerste moment zijn ze nooit meer van elkaar gescheiden en in alle eeuwigheid zullen ze niet meer van elkaar gescheiden worden.

U vraagt: hoe kon deze vereniging blijven bestaan toen Christus' menselijke ziel en lichaam aan het kruis van elkaar gescheiden werden? Hoewel de natuurlijke vereniging tussen Zijn ziel en lichaam voor een tijd door de dood werd ontbonden, bleef de hypostatische vereniging tussen Zijn goddelijke en menselijke natuur onverminderd in stand. Want ook al werden Zijn ziel en lichaam van elkaar gescheiden, geen van beide werd gescheiden van de goddelijke natuur. Ze bestonden zoals voorheen, doordat zij bestonden in de tweede Persoon van de Drie-eenheid.

Aan het kruis riep Christus met luide stem: 'Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?', maar dat wil niet zeggen dat de vereniging van de twee naturen ontbonden werd. Want als deze

verlating zou betekenen dat de vereniging van Zijn naturen werd ontbonden, zou deze scheiding hebben plaatsgevonden tijdens Zijn leven en niet op het moment van Zijn sterven. Hij uitte deze smartelijke klacht immers vóórdát Hij de geest gaf.

Deze woorden betekenen niets anders dan dat Hij de vreugde en troost van de Godheid moest missen die anders de bitterheid van Zijn lijden hadden kunnen verzachten. Toen onze Zaligmaker de geest gaf, was dat omdat Zijn lichaam geweld werd aangedaan. En het waren Zijn lichamelijke eigenschappen die aan dit droevige geweld ten onder gingen. Onze natuur is zo zwak dat we onder intense martelingen niet lang in leven kunnen blijven. Daarom begaf Zijn lichaam het, en verliet de ziel Zijn lichaam. Maar tegen almacht kan geen enkele macht iets uitrichten. Iets wat eindig is, kan de gemaakte vereniging met het almachtige Woord niet aantasten. Daarom bleef deze intact, zowel wat betreft de ziel als wat betreft het lichaam.

5. Geboren uit een maagd

Nu zal ik laten zien waarom Christus werd geboren uit een maagd. Dat Christus uit een maagd geboren moest worden, was al eeuwen voor Zijn menswording geprofeteerd en voorspeld. 'Ziet, een maagd zal zwanger worden, en zij zal een Zoon baren, en Zijn naam Immanuël heten' (Jes. 7:14). Dat de moeder van Jezus de maagd was over wie de profeet Jesaja sprak, blijkt uit het getuigenis van de evangelisten, vooral in Mattheüs 1:18 en verder. Het was niet passend dat Hij geboren zou worden op de gewone manier, uit een vader en een moeder. Als Hij immers op die manier geboren zou zijn, was Hij een natuurlijke zoon van Adam geweest. Dan werd hij door Adam vertegenwoordigd in het werkverbond en was Hij een erfgenaam van Adams zonde, zoals anderen die door deze huwelijkszeggen worden geboren. Door zo'n geboorte zou Hij met zonde zijn bevlekt. 'Wie zal een reine geven uit de onreine?' Het paste de Verlosser van de wereld om uit een maagd geboren te worden, opdat Hij niet door Zijn ontvangenis zou delen in de smet van de menselijke natuur. Als Hij namelijk ook maar het minste spoortje van onze verdorvenheid

had meegekregen, kon Hij geen Verlosser zijn. Als Hij Zelf moest worden vrijgekocht, had Hij nooit anderen kunnen vrijkopen.

De Heilige Geest reinigde dat deel van het vlees van de maagd waarvan het lichaam van Christus werd gemaakt. Zo had God in Zijn almacht ook een aardse vader en moeder kunnen heiligen en hen van alle erfzonde kunnen reinigen, zodat ze de menselijke natuur onbevlekt aan Hem hadden kunnen overdragen. Toch was het niet passend dat Hij Die zowel God is, te prijzen tot in eeuwigheid, als mens, bij het aannemen van onze natuur op dezelfde manier in de baarmoeder zou worden ontvangen als wij. Dat gebeurde op een andere manier, en in zekere mate overeenstemmend met de oneindige waardigheid van Zijn Persoon. Dit was niet mogelijk geweest zonder het werk van een bovennatuurlijke en goddelijke Persoon.

Ook zou zo'n geboorte niet in overeenstemming zijn geweest met de eerste belofte, die Hem 'het zaad van de vrouw' noemt, niet 'het zaad van de man'. Dat zou afbreuk hebben gedaan aan Gods waarheid en geloofwaardigheid. Alleen het zaad van de vrouw wordt tegenover het slangenzaad gesteld. Het feit dat Hij geboren is uit een maagd waarborgt de heiligheid van Zijn natuur. Dit vrijwaarde Hem van de smet en het verderf van Adams zonde. Hij ontving Zijn natuur niet zoals alle anderen, in de weg van de natuurlijke conceptie, waardoor de erfzonde wordt doorgegeven. Zijn natuur werd op bovennatuurlijke wijze voortgebracht en was daarom volmaakt zuiver en heilig.

Christus was een buitengewoon Persoon en een tweede Adam. Daarom was het noodzakelijk dat Hij op een nieuwe manier zou worden voortgebracht. Eerst werd Adam geschapen, niet uit een man of een vrouw. Eva werd geschapen uit een man, zonder een vrouw. Alle anderen worden geboren uit een man en een vrouw. De vierde manier bleef nog over, namelijk een geboorte uit een vrouw zonder een man. Op deze manier werd Christus geboren.

De wijsheid van God bleek hierin dat Hij geboren werd uit een maagd die in ondertrouw was. Dit voorkwam de schande van een

onwettige geboorte. Nu was Jozef er om in Zijn kindertijd voor Hem te zorgen en werden de goede naam en het leven van Zijn moeder beschermd tegen de kwaadwillige Joden. Bovendien wordt ons geloof gesterkt door Jozefs getuigenis over Maria.

Daarom zijn er zes dingen waaraan we absoluut niet hoeven te twijfelen. Het eerste daarvan is dat Christus een echt menselijk lichaam had. En Hij werd weliswaar gezonden in een gedaante gelijk aan het zondige vlees, maar Hij had niet alleen de gedaante van vlees; Hij had echt vlees. Zie Lukas 24:39 en Hebreeën 2:14.

In de tweede plaats had Hij een redelijke ziel, die een geschapen geest was. Het is niet zo dat de goddelijke natuur bij Hem de plaats innam van de ziel. Toen Hij stierf, beval Hij Zijn geest aan God (Luk. 23:46). Er is in Hem een geschapen en een ongeschapen verstand en wil (Mark. 13:32, Luk. 22:42). Daarom was Hij waarachtig mens, met een ziel en een lichaam. En omdat de menselijke natuur werd verenigd met de goddelijke natuur bezat Christus naar Zijn menselijke natuur grote gaven van heiligheid, wijsheid enzovoort die nog niet oneindig waren (Luk. 2:52).

Verder was Christus' lichaam niet gemaakt van een of andere substantie die vanuit de hemel neer gezonden werd, maar uit de substantie van de maagd (Gal. 4:4). Hij was het zaad van de vrouw (Gen. 3:15) en de vrucht van Maria's buik (Luk. 1:42). Anders was Hij niet onze Broeder geweest.

Net zo zeker is het dat de Heilige Geest niet de Vader van Christus kan worden genoemd, want Zijn menselijke natuur werd niet gevormd uit de substantie van de Heilige Geest, maar van die van de maagd, door Zijn kracht.

Er was niets buitengewoons aan de geboorte van Christus. Hij werd op de gebruikelijke tijd ter wereld gebracht, net als andere mensen (Luk. 2:22-23). En over het algemeen geldt: 'Een vrouw, wanneer zij baart, heeft droefheid, omdat haar ure gekomen is' (Joh. 16:21).

Christus werd echter geboren zonder zonde; Hij was 'dat Heilige'. Anders had Hij niet onze Verlosser kunnen zijn (Hebr. 7:26). Ook kan Christus niet gezondigd hebben, want de menselijke natuur was niet tot zondigen in staat vanwege de vereniging met de goddelijke natuur. En alles wat Christus deed of kon doen, was het werk van de Persoon Die God was, en dus vrij van zonde.

Tot slot is het vast en zeker dat Christus zonder zonde is geboren en dat de zonde van Adam niet aan Hem werd overgedragen, omdat Hij niet op de gewone wijze uit Adam werd geboren, niet door de zegen van het huwelijk, maar door een bijzondere belofte na de val.

6. Toepassing

Ik zal eindigen met enkele toepassingen.

Jezus Christus is de ware Messias, Die aan Adam werd beloofd als het Zaad van de vrouw, en aan Abraham als zijn Zaad. Hij is de Silo over Wie Jakob op zijn sterfbed sprak. Hij is de Profeet, Die uit het midden van de kinderen Israëls zou worden verwekt, zoals Mozes zei. Hij is de Zoon van David, en de Zoon Die geboren moest worden uit een maagd.

Zie de wonderlijke liefde van God de Vader, Die bereid was Zijn eigen geliefde Zoon te verlagen en te vernederen om de zaligheid van zondaars tot stand te brengen! Is het niet verbazingwekkend dat Hij Zijn eniggeboren Zoon zond om onze natuur aan te nemen en die gruwelijke toorn en straf te dragen die wij verdienden?

Zie hier de wonderlijke liefde en verbazende nederdaling van de Zoon, dat Hij geboren wilde worden uit een vrouw, om te sterven in plaats van zondaars! O, wat daalde Hij laag af en wat vernederde Hij Zich diep door de menselijke natuur met alle bijbehorende zondeloze zwakheden aan te nemen. Hij onderwierp Zich aan Zijn eigen wet. Hij stelde Zich bloot aan allerlei onheuse behandelingen door goddeloze mensen en aan de verzoeken door satan. Tot slot

stierf Hij een schandelijke en smadelijke dood. Wat een grote zondaarsliefde, wat een ongeëvenaarde nederdaling!

Wij zijn in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren, maar hier zien we de weg tot herstel. Voor ons werd Christus geboren uit een vrouw, en voor ons werd Hij geboren zonder zonde, opdat de heiligheid van Zijn natuur óns zou worden toegerekend als deel van die gerechtigheid die ons rechtvaardig voor God plaatst. In Hem is een volkomen gerechtigheid voor onze schuld en een bron die onze geestelijke verontreiniging schoonwast.

Christus wordt zichtbaar geraakt door alle zwakheden waar onze broze natuur aan onderhevig is. Hij ontfermt Zich over Zijn volk onder al hun moeiten en lasten. Daarom zegt de apostel in Hebreëen 2:17-18: 'Waarom Hij in alles de broeders moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hogepriester zou zijn, in de dingen, die bij God te doen waren, om de zonden van het volk te verzoenen. Want in hetgeen Hij Zelf, verzocht zijnde, geleden heeft, kan Hij degenen, die verzocht worden, te hulp komen.' Wat is het voor gelovigen troostrijk om te bedenken dat Hij Die hun grote Hogepriester in de hemel is, met hun natuur is bekleed, opdat Hij Zich over hen kan ontfermen in al hun zorgen en moeiten.

Laat dit zondaars aansporen tot Hem te komen, opdat ze door het geloof met Hem verenigd zullen worden en zo deel krijgen aan de zegeningen van Zijn verlossingswerk. Kom tot Hem en word Zijn bruid. Als u gewillig bent, kan de zonde deze verbintenis niet verhinderen. Hij Die de substantie van de maagd kon heiligen om het tot een zondeloos stukje vlees te maken, kan net zo gemakkelijk u heiligen. En Hij Die de menselijke natuur verenigde met Zijn goddelijke natuur kan ook u met Zichzelf verenigen, zodanig dat u nooit meer van Hem gescheiden zult worden.

